

U–jazdowski
20/11—01/12/2019
przeгляд filmowy

Koniec przyjęcia

Aronia

20/11/2019 19:00

Film

Jeanne Dielman, Bulwar Handlowy, 1080 Bruksela

[*Jeanne Dielman, 23 Quai du Commerce, 1080 Bruxelles*], reż. Chantal Akerman, Francja 1975, 201'

Feministyczne arcydzieło awangardowej reżyserki Chantal Akerman to ponad trzygodzinna obserwacja samotnej wdowy, Jeanne Dielman, podczas wykonywania przez nią rutynowych domowych czynności. Ustawiona frontalnie kamera pokazuje gotującą i zmywającą naczyń kobietę, dla której nawet praca seksualna to część nieciekawej codzienności. Wkrótce zaczynają pojawiać się pęknięcia w domowym reżimie: upada dopiero co umyta łyżka, ziemniaki się rozgotowują, hierarchia załamuje się.

22/10/2019 19:00

Wykład + film

Kino wegańskie: patrz, jedz, pozwól żyć

Wykład Anat Pick

Anat Pick profesorka filmu na Queen Mary University of London oraz autorka książki *Creaturely Poetics: Animality and Vulnerability in Literature and Film* (2011) i współredaktorka antologii *Screening Nature: Cinema Beyond the Human* (2013). Zajmuje się znaczeniem stworzenia i bezbronności w kontekście etyki zwierzęcej, a obecnie pracuje nad książką o związkach filozofki i mistyczki Simone Weil i kina.

Kino pożera swoje obiekty niezależnie od tego, po której stronie kamery się one znajdują. Drapieżność tego medium podkreślana była już od lat 70. XX wieku przez teoretyczki feministyczne, podważające „męskie spojrzenie”, a obecnie widać ją w bolesnych wyznaniach ruchu *#MeToo*. Ale kino to nie tylko żarłoczna maszyna, która konsumuje, trawi i unicestwia swoje obiekty. W swoim wystąpieniu Anat Pick przyjrzy się podwójnej właściwości kina, które konsumuje to, co zarejestrowane i uwięzione w ramie ekranu, ale także pozwala temu istnieć. Jest to pewien sposób patrzenia, który wstrzymuje się przed pożarciem widzianych obiektów. To niepożerające spojrzenie jest konserwatywne w tym sensie, że uznaje autonomiczną egzystencję istnień i rzeczy i daje im być. Tak pojmowane spojrzenie pozwala inaczej spojrzeć na drapieżne koncepcje kina i stanowi wkład do ekocentrycznej teorii filmu, co jest szczególnie ważne w czasie, w którym środowisko naturalne się rozpada.

Wendy i Lucy

[*Wendy and Lucy*], reż. Kelly Reichardt, USA 2008, 80'

23/11/2019 18:00

Zestaw filmów eksperymentalnych

(Nie)strawność kamery

Breakfast (Table Top Dolly)

reż. Michael Snow, Kanada 1976, 15'

Jedną jazdą kamery, która nie bacząc na nic, niszczy suto zastawiony śniadaniowy stół. Film, nakręcony w 1972, ale zmontowany dopiero cztery lata później, jest swoistą autoparodią i nawiązuje do wcześniejszego filmu Michaela Snowa *Wavelength For Those Who Don't Have the Time*.

Jedzenie

[*Jidlo*], reż. Jan Švankmajer, Czechy/Wielka Brytania 1993, 17'

Śniadanie, obiad i kolacja z mistrzem surrealistycznej animacji poklatkowej. Powracają tu obsesje Švankmajera – jedzenie, makabra, czarny humor – a film da się czytać jako metaforę każdego pożerającego systemu, zarówno komunizmu, jak i kapitalizmu.

Cat Food

reż. Joyce Wieland, Kanada 1967, 14'

Mechaniczność projekcji – pożeranie taśmy filmowej rolka po rolce – zostaje tu zestawiona z metodyczną mechanicznością kota zjadającego rybę za rybą.

Spring Flavor

reż. Ken Paul Rosenthal, USA 1996, 3'

Alchemia i tekstura taśmy filmowej. Zdjęcia promieni słońca przechodzących przez żdźbła trzciny zostały wywołane ręcznie i zakopane w ziemi koło sadzawki, a następnie macerowane w soku z dzikich jagód.

Czym jest wegańskie podejście do obrazu? Czy kino można pożerać etycznie? Tematem przeglądu filmowego *Koniec przyjęcia* w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski są związki kina i jedzenia.

Kurator
Michał Matuszewski
Współpraca kuratorska
Michalina Augusiak
Koordynacja
Aleksandra Jeglińska

Relacje kultury filmowej i kulinarnej są bardzo rozległe. To nie tylko popcorn zjadany podczas seansu w kinie czy coraz popularniejsze przeglądy filmów o jedzeniu. Codzienną praktykę spożywania łączy z kinematografią również przyjemność wzrokowa, a niedobory żywności lub jej nadmiar i jego efekty są jednym z ważniejszych tematów współczesnego kina dokumentalnego.

24/11/2019 18:00

Film

Wild Relatives

reż. Jumana Manna, Niemcy/Norwegia/Liban 2018, 70'

Głęboko pod powierzchnią norweskiej wiecznej zmarzliny w Globalnym Banku Nasion przechowywane są na wypadek katastrofy nasiona z całego świata. W 2012 roku media obiegrała wiadomość, że bank genów w Aleppo musiał porzucić swoje zbiory i przenieść się do Libanu wskutek wojny domowej. Wtedy po raz pierwszy zostały użyte nasiona z banku w Norwegii. Film śledzi drogę, jaką muszą przebyć między Norwegią i Libanem, ujawniając przy tym złożone zależności i relacje między ludźmi i nie-ludźmi. Na Bliskim Wchodzie największym zagrożeniem jest susza i globalne korporacje rolnicze, za kółem podbiegunowym zaś – tam, gdzie nasiona miały przetrwać wszystko – wzrost temperatury i topnienie lodowca. Film łączy ze sobą różne biografie i narracje, tworząc przestrzeń dyskusji o bioróżnorodności, przetrwaniu, globalnej sprawiedliwości i zmianach klimatu. Opowiada o katastrofie wywołanej przez człowieka i o ambiwalentnych sposobach jej przewycięzania.

27/11/2019 19:00

Wykład + film

Caniba

reż. Lucien Castaing-Taylor, Véréna Paravel, Francja/USA 2017, 90'

Eksperymentalny dokument zrealizowany przez działające przy Uniwersytecie Harvardzkim Sensory Ethnography Lab. Nawiązując do historii Japończyka Issei Sagawy, który zamordował i częściowo skonsumował swoją koleżankę Renée Hartevelt, twórcy nie próbują przedstawić spójnego obrazu zbrodni czy zaoferować wiarygodnego wyjaśnienia, ale raczej środkami filmowymi oddają drążącą ciało Sagawy potrzebę pożerania, konstruując w efekcie niezwykle, radykalne kino, unicestwiające tradycyjne oczekiwania i przyzwyczajenia widzów. Tym samym stawiają istotne pytania o etyczny wymiar pochłaniania filmowych obrazów i niejednoznaczne zaangażowanie publiczności jako świadków-konsumentów potwornych wydarzeń.

Przed pokazem wykład wygłosi Aleksander Kmak.

Wiodącym tematem będzie to, co w *Canibie* najbardziej rzuca się w oczy – nieopowtarzalny, wymagający język wizualny, próbujący obrazami opowiedzieć o zakazanym kanibalistycznym pragnieniu bohatera. Szczególna, dotkliwie bliska relacja, w jaką widz wchodzi z filmem, posłuży jako punkt wyjścia do postawienia pytań, do czego w kinie służy (nie)przyjemność, co to znaczy konsumować filmowe przedstawienia, a także jakie teoretyczne konsekwencje może mieć próba pomysłenia obrazu tak angażującego, że aż pożerającego widza. Zwłaszcza że *Canibę* można usytuować w szerszym kontekście tego, co określa się jako poetykę negatywności w filmie, której przykładem jest współczesne kino dyskomfortu, celowo wytrącające widza z równowagi, utrudniające doświadczenie filmu czy wręcz domagające się odwrócenia wzroku od obrazów zbyt bolesnych, by na nie patrzeć.

28/11/2019 19:00

Wykład + pokaz krótkich metraży

Kuchnie rewolucji: kino wobec reprodukcji społecznej

Wykład Michaliny Augusiak

Wykład Michaliny Augusiak będzie dotyczył klasycznych i współczesnych ujęć reprodukcji społecznej, czyli wszelkich form (zazwyczaj sferinizowanych) pracy odpowiedzialnej za podtrzymywanie i odnawianie ludzkiej ciała, przestrzeni życiowych i sił wytwórczych. Sferę reprodukcyjną można uznać za płaskość szczególnie sprzyjającą odsłanianiu zależności wpisanych w kapitalistyczną organizację pracy oraz potencjalną przestrzeń radykalnych interwencji. Odnosząc teoretyczne rozpoznanie i polityczne postulaty (od wczesnego feminizmu socjalistycznego, przez kampanię „Wages for Housework”, po najnowsze reinterpretacje) do wizualnych reprezentacji, zapytamy, czy dominujące obrazy gotujących i karmiących ciał mogą zostać skutecznie przechwycone i wykorzystane na rzecz antykapitalistycznych, feministycznych i queerowych praktyk oporu.

Semiotics of the Kitchen

reż. Martha Rosler, USA 1975, 6'

Inspirowana telewizyjnymi formatami programów kulinarnych praca Rosler należy do amerykańskiego kanonu feministycznej sztuki wizualnej. Powtórzone, zatrzymane i przeskalowane ruchy artystki są efektem dekonstrukcji cielesnego reżimu, który mistyfikuje pracę reprodukcyjną jako spektakl precyzji.

Wylatuj w powietrze, miasto moje

[*Saute ma ville*], reż. Chantal Akerman, Belgia 1968, 13'

Trzynastominutowy debiut Chantal Akerman zawiera wiele motywów, które potem często powtarzały się w filmach belgijskiej reżyserki: kuchnia, samotne przygotowywanie posiłku, akt destrukcji. Codzienne gesty wykonywane przez kobiece ciała są tu jednocześnie źródłem nieznośnej dyscypliny i obrazem, który z pełną mocą rozsada jej wizualne ramy.

24 godziny Jadwigi L.

reż. Krystyna Gryczelowska, Polska 1967, 14'

Codziennie wieczorem Jadwiga L. wychodzi z domu na nocną zmianę w fabryce. Jej dni są zaś wypełnione snem, pracą domową i opieką nad dziećmi. Ilustrując historyczną i socjologiczną tezę o „podwójnym obciążeniu”, dokument Gryczelowskiej stanowi ważny element narracji na temat pracy kobiet w państwowym socjalizmie.

Opera-Muffo

[*L'Opera-Mouffe*], reż. Agnès Varda, Francja 1958, 16'

W impresjach z paryskiego targu na Rue Mouffetard Varda zestawia ze sobą obrazy kobiecego ciała i produktów spożywczych przede wszystkim metaforycznie, poetycko. Nabrzmiąły brzuch przypomina tu dojrzałą dynię. Jednak film można odczytać również jako opowieść o materialnym wysiłku bytowania, trudzie, jaki przebyć musi ciało, żeby zapewnić sobie i innym zasoby do przetrwania.

Housewives Making Drugs. Open Source Estrogen

reż. Mary Maggic, Mango Chijo Tree, The Jayder, USA 2015, 10'

Projekt *Housewives Making Drugs*, stworzony przez Mary Maggic, wykorzystuje podjętą przez Marthę Rosler konwencję programu telewizyjnego, by przechwycić środki reprodukcji. Dziesięciminutowe wideo jest prostą instrukcją przygotowania w domowych warunkach estrogenu, do którego warunek osób niebinarnych i transkobiet ma utrudniony dostęp ze względu na przeszkody instytucjonalne i ekonomiczne.

W listopadzie publiczność kina w *U–jazdowskim* będzie mogła obejrzeć filmy eksperymentalne Chantal Akerman, Krystyny Gryczelowskiej, Kena Paula Rosenthala, Marthy Rosler, Michaela Snowa, Jana Švankmajera, Agnès Vardy, Joyce Wieland oraz dokumenty Luciena Castaing-Taylora i Vérény Paravel oraz Jumany Manny, które na różne sposoby dotykają tematyki żywności. Jedzenie staje się w nich soczewką, która skupia współczesne napięcia społeczne i ekonomiczne. Prezentowane w ramach *Końca przyjęcia* filmy opowiadają m.in. o powiązaniach między kulturą kulinarną a podziałami płciowymi czy głodzie w kontekście globalnych konfliktów.

Koniec przyjęcia to również spotkania i wykłady podejmujące tematykę materialności filmu i żywienia. W programie znalazły się warsztaty wywoływania taśmy filmowej z użyciem jedzenia, które poprowadzą Dagie Brundert. Wykład o wegańskim kinie wygłosi brytyjska badaczka filmu Anat Pick. Nową pracę przygotowała specjalnie dla Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski artystka Karolina Brzuzan, autorka *Głodowej książki kucharskiej*. Przegląd zakończy dyskusja z jej udziałem.

Bilety do nabycia w kasie *U–jazdowskiego* i na stronie www.u-jazdowski.pl/kino

30/11/2019 11:00-18:00

Warsztaty

Warsztaty z organicznego wywoływania filmów z Dagie Brundert

Kino z fusów

Warsztaty odbędą się w sali edukacyjnej za kinem. Maksymalna liczba uczestników to 6 osób. Koszt uczestnictwa to 80 zł. Obejmuje on wszystkie materiały. Będziemy rozmawiać po angielsku. Wiedza i doświadczenie nie są wymagane.

30/11/2019 18:30

wstęp wolny

Pokaz filmów Dagie Brundert

Po warsztatach zapraszamy na otwarty pokaz filmów Dagie Brundert. Niemiecka artystka, zakochana w kamerze i taśmie Super8mm, od lat pracuje z taśmą analogową, starymi, najprostszymi metodami analogowej fotografii oraz eksperymentuje z domowymi, organicznymi sposobami wywoływania filmów.

01/12/2019 17:00

Działanie artystyczne + film

Zielona pożywka + poczęstunek przygotowany przez Karolinę Brzuzan

Na zakończenie przeglądu *Koniec przyjęcia* zapraszamy na pokaz filmu *Zielona pożywka* oraz przekąski przygotowane przez Karolinę Brzuzan.

Karolina Brzuzan

artystka wizualna. Studiowała rzeźbę w pracowniach Mirosława Bałki, Jana Berdyszaka oraz Erwina Wurma. Jest autorką projektu *Głodowa książka kucharska*, zbioru przepisów kulinarnych stworzonych i stosowanych w sytuacjach skrajnych niedoborów żywności. Celem tej pracy jest przyjrzenie się aktualnym ekonomiczno-politycznym przyczynom zjawiska głodu, a punktem wyjścia tu, co ogromna część ludzkości kładzie sobie codziennie na talerz. Rekonstruując smaki i zapachy, które czują ludzie toczący codzienną walkę z głodem, artystka stara się znaleźć odpowiedź na pytanie o powody ukształtowania się tak specyficznego jadłospisu. Mimo że jesteśmy w stanie wyprodukować dość żywności, by zaspokoić potrzeby wszystkich ludzi, wskutek wielu decyzji politycznych (czasami na pozór nie powiązanych z kwestią żywienia) jedna trzecia ludzkości cierpi niedożywienie, a następna jedna trzecia głód. Wydaje się zatem, że losy całych narodów zależą od ich kulinarnych kreatywności oraz przekazywanej sobie nawzajem wiedzy o tym, jak przygotować posiłki z produktów pozmie nie nadających się do spożycia.

Zielona pożywka

[*Soylent Green*], reż. Richard Fleischer, USA 1973, 97'

Klasyczna pozycja ekologiczno-apokaliptycznego kina *science fiction* lat 70., ze słynnym kulinarnym twistem, który cieszy i straszy do dziś. Znajdujemy się w niedalekiej przyszłości – ponurym i koszmarnie przeludnionym świecie przypominającym żardzewiałą konserwę. Naturalne pokłady żywności zostały wyczerpane już

dawno, a ludzkość przyzwyczała się do syntetycznej pożywki koloru zielonego. Taśmowo produkowane syntetyczne kostki kryją w sobie jednak szczególną tajemnicę... *Zielona pożywka* to film, po którym słowo recykling nabiera nowego smaku!

01/12/2019 19:00

wstęp wolny

Dyskusja

Głód, kino, polityka

Po pokazie *Zielonej pożywki* oraz akcji Karoliny Brzuzan zapraszamy na dyskusję z artystką i zaproszonymi gośćmi.

Porozmawiamy o polityczności jedzenia i jego znaczeniu symbolicznym dla wspólnot i jednostek. Jak o tym mówić, wychodząc poza naiwną afirmację? Kino kulinarne to od kilku lat niemalże osobny gatunek czy też gałąź przemysłu filmowego. Istnieją przeglądy filmów o jedzeniu (także polskie), a największe międzynarodowe festiwale mają sekcje poświęcone kulinariom. Filmom tym, chociaż bardzo różnym, często przyświeca duch *słów food*, radości życia i celebracji cielesnych przyjemności, ale także pochwała rodziny i wspólnoty. Przeglądając się temu zjawisku przez pryzmat społecznego i ekonomicznego kontekstu, można jednak zadawać sobie pytanie, gdzie kończy się apoteoza przyjemności, a zaczyna próżność i hedonizm. Na ile kultura zbudowana wokół jedzenia może być narzędziem budowania pozycji klasy średniej i jaką rolę odgrywają w tym filmy, przeglądy i festiwale, często połączone z degustacjami, pozycjonując uczestników wobec kulinarnego rozrywki z telewizji. Temat jedzenia bowiem to także temat braku jedzenia – zupełnie nie mieszczący się w hedonistycznych narracjach *słów foodowych*.

Centrum Sztuki Współczesnej
Zamek Ujazdowski

Jazdów 2, Warszawa
www.u-jazdowski.pl/kino